

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Josef Stein

Rb. Josef Adler

Josef Vogel

Výtržnosti proti židům v Dolních Kralovicích.

V r. 1899 vypukly v D. K. výtržnosti proti židům, o nichž kronika města vypravuje takto:

Dne 30. října 1899 po 7. hodině večerní utvořil se v zadní části města hlouček lidí, čítajících asi 30 hlav, ponejvíce výrostků, kteří procházejíce městem zpívali národní písně. Jak z jednotlivých výkřiků bylo lze souditi, měl tento projev manifestační ráz proti zrušení jazykových nařízení, ale ve skutečnosti byl v souvislosti s polenskou vraždou, již se dopustil israelita Hilsner. Procházení městem a zpěv trvalo do 11 hodin, načež se dav po napomenutí místní policie a četnického strážmistra rozešel. Druhého dne večer opětovaly se pouliční demonstrace davem mnohem větším, který zpívaje procházel městem a vytloukl okna asi v 10 domech israelity obývaných. Po 10. hodině podařilo se dav rozptýliti. Smělost výtržníků vzrostla tím, že dva četníci byli povoláni do Polné a strážmistr sám k zakročení nestačil. Prvního i druhého dne učiněno oznámení o výtržnostech okresnímu hejtmanství v Ledči se žádostí, aby byla vyslána vojenská posila. Zároveň bylo vyhláškou občanstvo vyzváno, aby se uklidnilo a po 6. hodině večer dítky, dorost a čeleď z domu nepouštělo. Dne 1. listopadu povolán byl četnický strážmistr do Ledče a s ním se tam odebral obchodník Isidor Wertheimer. V jakém světle dotýčný obchodník události vylíčil, není známo. Téhož dne odpoledne po 3. hodině přijel sem okresní hejtman Fišer a oznámil starostovi města, že přijede do D. K. vojenská asistence o 50 mužích se 3 důstojníky a několik četníků, a žádal, aby bylo postaráno o ubytování. Sotva zpráva o tom přišla do veřejnosti, začal se lid jítřiti, chtěje zvědět, kdo byl příčinou povolání vojska. Jakmile se setmělo, počal se lid shlukovati — tentokráte v počtu velice značném — a procházejíce městem zpíval neustále. Sřežen byl 6 četníky p. okresního hejtmana provázejícími, kteří stále dav vybízeli, aby se rozešel. Tenkráté účastnilo se demonstrace veliké množství vesnického lidu. Když dav počal opět vytloukati okna v bytech israelitů, zakročil p. hejtman důrazně a vyzval lid, by se rozešel, což se stalo. Četnická asistence tedy k zamezení výtržností úplně stačila. Po 12. hodině v noci dostavila se vojenská asistence z Čáslavě, 3 důstojníci a 42 muži, nebylo však příčiny k zakročení.

*

Aby se israelitské dítky v českém prostředí D. K. naučily dobře německy, byla zřízena r. 1864 německá žid. škola o 2 třídách. Byla povolena k žádosti ž. o. dekretem c. k. místodržitelství a biskupské konsistoře jako škola veřejná, rovnocenná veřejné místní škole české. Byla umístěna v čísle 65 v místnostech zcela

nevyhovujících. Prvním rokem měly obě třídy dohromady 40 žáků.

Na základě zákona ze dne 14. května 1869 byla dosud veřejná škola prohlášena za soukromou. Teprve r. 1875 bylo ž. o. zažádáno za právo veřejnosti, jež bylo po delších průtazích škole opět uděleno dne 7. ledna 1877.

R. 1876 byl při zápise větší nával žactva, musila býti proto II. třída v I. poschodí odbouráním přičky zvětšena. T. r. bylo zapsáno 91 dětí, 72 isr. a 19 katolíků. Z příspěvků ž. o. a sbírkami (jedna, pořádaná r. 1876, vynesla 39 zl. 55 kr.) byly pořizovány vyučovací pomůcky a žákovská knihovna. Od r. 1874/75 vybíralo se k tomu účelu od každého přistupujícího žáka 50 kr. zápisného.

Dne 12. dubna koupila ž. o. dům č. 70 v D. K., bývalou koželužnu, a upravila jej na školu. Za dům zaplatila 3294 zl. 46 kr., oprava stála 1059 zl. 40 kr., dohromady 4351 zl. 86 kr. Tím dostalo se škole nových, vyhovujících místností. Nová škola byla slavnostně otevřena dne 15. července 1882 za přítomnosti četného obecnstva a mnohých hostů, mezi nimiž je uveden také katolický duchovní P. K a š p a r.

Prázdnin v našem smyslu na žid. škole dosud nebylo, vyučovalo se po celý rok. Teprve ve školním r. 1883/84 byly ž. o. ustanoveny prázdniny od 22. srpna do 1. září, tedy pouze týdenní.

Od r. 1878, kdy počet žáků byl největší (dosáhl čísla 96) a škola byla v největším rozkvětu, počíná se jeviti její úpadek, což se projevovalo čím dále tím menším počtem žáků. V r. 1897/98 bylo zapsáno pouze 35 žáků, takže byl toho roku úmysl školu úplně zrušiti, od něhož však bylo upuštěno, ale škola byla redukována počátkem r. 1898/99 na jednotřídní. Toho roku vzdal se svého úřadu správce školy rb. Josef Adler, na jehož místo nastoupil Josef Schneider (1899 až 1901), a konečně L. Heim (1901—1905).

Žáci omezovali se od r. 1890 již jen na israel. a jejich počet se stále menšil. R. 1903/04 bylo zapsáno na začátku již jen 21 žáků, z nichž v roce někteří vystoupili. Škola pozbyla svého významu a představenstvo n. o. ji zrušilo, jak o tom svědčí poslední zápis v pamětní knize, zapsaný starostou ž. o. p. Jos. Steinem v tomto českém znění:

Představenstvo isr. o. ž. usneslo se ve své řádné schůzi dne 5. srpna 1905 svou německou školu rozpustiti, což se též stalo. Matriky byly odvedeny c. k. okres. hejtmanství v Ledči a škola nadobro ihned přes veliký odpor rozpuštěna.

V Dolních Kralovicích dne 8. srpna 1905.

Josef Stein, starosta.

Jako správcové školy působili tu rb. Joachim